

Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Welkom

أهلا بك

wilujeung sumping

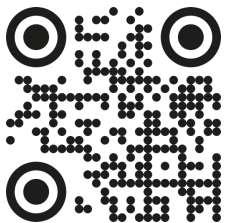
خوش آمدید

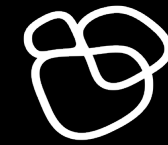
Hoş geldiniz

歡迎

Soo dhawee

Welcome

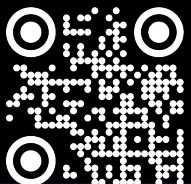
Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Aanleiding
Woonwagengstandplaatsenbeleid
2024 | Provincie Utrecht

Populatie

- Naar schatting wonen er zo'n 60.000-70.000 mensen in Nederland bij wie woonwagendwoning onderdeel is van de culturele identiteit.
- Het gaat hierbij met name om Roma, Sinti, reizigers (van oorsprong nomadische handelaren, marskramers en ambachtslieden) en kermis- en circusfamilies.
- De schattingen naar het aantal Roma en Sinti en andere woonwagendwoners lopen echter zeer uiteen. Ook verschilt dat aantal per regio of gemeente sterk.

(2018: [beleidskader gemeentelijke woonwagendwoning en standplaatsenbeleid](#))

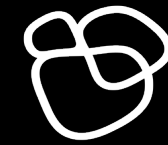

Uitsterfbeleid

- Na het beëindigen van de Woonwagenwet in 1999 was er een door het Rijk ingegeven landelijk uitsterfbeleid bij gemeenten.
- Vertrok of overleed een woonwagenbewoner, dan werd de plek niet meer vrijgegeven voor een ander en werd de plek ontmanteld.
- Tot 2018 verdwenen er hierdoor bijna 3000 standplaatsen.

(BZK/Companen 2023: [Herhaalmeting woonwagenstandplaatsen Nederland](#))

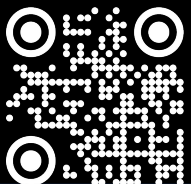
Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Juridisch kader
Woonwagendplaatsenbeleid
2024 | Provincie Utrecht

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

- Volgens vaste jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) is het woonwagengedrag een wezenlijk onderdeel van de cultuur van woonwagengedragers.

(EHRM 18 januari 2001, [Chapman/Verenigd Koninkrijk](#), r.o. 73)

College voor de Rechten van de Mens

Vaste oordelenlijn (vanaf 2014):

- Woonwagenebewoners, die zich van generatie op generatie als zodanig manifesteren en die zich beschouwen als een bevolkingsgroep met een van andere bevolkingsgroepen te onderscheiden cultuur, kunnen een beroep doen op de grond **ras**, zoals bedoeld in de [Algemene wet gelijke behandeling](#) (AWGB).

Eenzijdige overheidshandeling

- De AWGB ziet niet toe op eenzijdige overheidshandelingen;
- TENZIJ: het gaat om de discriminatiegrond ras
- **EN** het toeziet op de sociale bescherming, zoals: sociale zekerheid en sociale voordelen.

([artikel 1](#) juncto [artikel 7a](#) AWGB)

Sociale bescherming

- Het begrip sociale bescherming als bedoeld in artikel 7a, eerste lid, AWGB moet ruim worden opgevat en heeft mede betrekking op huisvesting.

(College, 07-12-2023, Oordeelnummer: [2023-129](#) r.o. 4.2)

College voor de Rechten van de Mens, 2017:

- Ministerie van BZK maakt een verboden onderscheid op ras door in de handreiking: “Werken aan woonwagencentrales” de ‘nuloptie’ als beleidsvariant te geven.

(College, 01-05-2017, Oordeelnummer: [2017-55](#))

Nationale Ombudsman, 2017:

- Woonwagenebewoners hebben een eigen culturele identiteit.
- De opvatting dat deze identiteit bescherming verdient, is in de laatste tien tot vijftien jaar ontwikkeld en bestendigd door verschillende internationaal- en Europeesrechtelijke verdragen, die de Nederlandse staat mede heeft ondertekend.
- De erkenning brengt voor staten de verplichting met zich mee om voor voldoende standplaatsen te zorgen, zodat woonwagenebewoners volgens hun tradities en culturele identiteit kunnen leven.

NO 2017: [‘Woonwagenebewoner zoekt standplaats’](#)

Beleidskader Ministerie BZK, 2018:

- Dit beleidskader reikt gemeenten de kaders aan waarmee zij het lokale woonwagenbeleid binnen het mensenrechtelijke kader kunnen ontwikkelen.
- Het biedt bouwstenen die gemeenten kunnen gebruiken om invulling te geven aan het gemeentelijke huisvestingsbeleid voor woonwagenbewoners.
- Uitgangspunt hierbij blijft dat huisvestingsbeleid een primaire verantwoordelijkheid van de gemeente is.

(Beleidskader Ministerie BZK, 2018: [‘gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid’](#))

Oordelen College voor de Rechten van de Mens

- 2014 – 2018 voor beleidskader:
 - 36 oordelen; waarbij er in 20 gevallen door gemeenten en/of corporaties een verboden onderscheid was gemaakt in handelen of beleid.
- (overlap in 2018) - 2023:
 - 30 oordelen waarbij er in 16 gevallen een verboden onderscheid was gemaakt in handelen of beleid **(6 oordelen hadden betrekking op een gemeente uit de provincie Utrecht waarbij er 5 keer een verboden onderscheid is gemaakt).**
 - 2018: 5
 - 2019: 11
 - 2020: 12
 - 2021: 8
 - 2022: 8
 - 2023: 12

(Bron: mensenrechten.nl/oordelen)

Meldingen bij College voor de Rechten van de Mens Welke niet hebben geleid tot een oordeel

- 2018: 81 meldingen van woonwagenbewoners en 7 van Roma/Sinti
- 2021: 41 meldingen van woonwagenbewoners en 8 van Roma/Sinti.

(Bron: College voor de Rechten van de Mens)

Juridisch kader - College voor de Rechten van de Mens

- Gelijkwaardig mogelijk aanbod van woonruimte voor zowel bewoners van sociale huurwoningen als voor woonwagenebewoners.

Dat wil zeggen:

- De wachttijd dient voor beide nagenoeg gelijk te zijn;
- Is dat niet het geval, dan dient een gemeente concrete acties te ondernemen met daarbij een planning om naar gelang de behoefte aan een woonwagenestandplaatsbeleid te ontwikkelen, om het onderscheid recht te trekken;
- Gebeurt dat ontoereikend of niet, dan is er sprake van een verboden onderscheid.

Behoeftte aan standplaatsen

- Er dient een koppeling tot stand te komen tussen de vastgestelde behoefte van standplaatszoekenden en het aantal beschikbare woonwagenstandplaatsen;
- Op basis daarvan moet beleid worden ontwikkeld om - naar gelang de behoefte - extra woonwagenstandplaatsen aan te leggen (bijvoorbeeld in de Woonvisie).

Behoeftte aan woonwagenstandplaatsen

Voor een goed standplaatsenbeleid is het in eerste instantie van belang om de omvang van de vraag te weten.

- Gemeenten moeten een wachtlijst voor standplaatsen openstellen die toegankelijk en transparant is.
- Als er lange tijd geen wachtlijst is geweest of actief beleid is gevoerd, is het raadzaam om een onderzoek naar de behoefte aan standplaatsen en woonwagens te doen.
- De Wegwijzer VNG vermeldt dat het van belang is om het onderzoek naar de behoefte aan standplaatsen en woonwagens te baseren op bestaande gegevens en daarnaast een enquête af te nemen, gericht aan woningzoekenden.

(VNG 2021: [Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid](#))

Aanbeveling College m.b.t. behoefteonderzoek:

- Het College beveelt verweerster aan de behoefte van de woonwagenebewoners ten aanzien van het type huisvesting nader te onderzoeken.
- Daarbij moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid tot huur en koop, maar ook met de benodigde grootte van de woonwagens.
- Een woonwagene woning is volgens vaste rechtspraak niet gelijk te stellen is aan een woonwagen. Een met de grond verbonden woonwagene woningen is niet gelijk te stellen aan een woonwagen en zal daarom niet aansluiten bij de cultuur van alle woonwagenebewoners.
- Gemeenten mogen slechts in beperkte mate voorrang verlenen aan mensen met maatschappelijke en/of economische binding aan een woonplaats of gemeente (maximaal 50% van de toe te wijzen woningen). Anders lukt het woonwagenebewoners (in het bijzonder) nooit om een woonwagene standplaats binnen de gemeente te bemachtigen.

(College, Oordeelnummer: [2022-117](#) en [2023-63](#))

Opvolging oordelen College voor de Rechten van de Mens

Het wisselt per gemeente

College:

Sinds het Beleidskader in 2018 is er meer aandacht voor woonwagendplaatsen, maar het leidt nog niet tot significante veranderingen in de praktijk. Er worden nog net zoveel oordelen (met discriminatie) uitgesproken als voor het beleidskader.

College over follow-up:

- Sommige gemeenten verwezenlijken standplaatsen, maar dat gaat of traag of het zijn te weinig standplaatsen;
- Sommige gemeenten gaan aan de slag met behoefteonderzoek, maar daar blijft het bij;
- Sommigen leggen het oordeel naast zich neer, omdat er andere prioriteiten zijn (de algemene woningnood wordt dan vaak aangehaald).

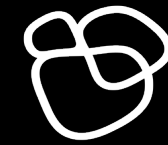

Civielrechtelijke rechtszaak tegen gemeente Den Haag

- Uitspraken College voor de Rechten van de Mens zijn juridisch niet-bindend;
- Stichting Sinti, Roma en Reizigers procedeert bij de rechter tegen gemeente Den Haag;
 - De Stichting eist een verklaring voor recht dat de gemeente Den Haag verboden onderscheid maakt op basis van ras en daarmee onrechtmatig handelt. De Stichting wil dat de gemeente stopt met het discriminerende woonwagengebeleid.
 - Zitting was 3 april 2024
 - Uitspraak is 29 mei 2024

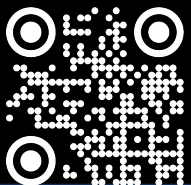
Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Data landelijke behoefte woonwagendplaatsen
2024 | Provincie Utrecht

Behoefte aan woonwagenstandplaatsen

- Woonwagen Belangen Nederland (WWBN): landelijk tekort aan 8000 standplaatsen;
- Er is een uitbreidingsbehoefte van 70 tot 90% van het aantal bestaande standplaatsen;

(BZK/Companen 2023: [Herhaalmeting woonwagenstandplaatsen Nederland](#))

Ontwikkelingen woonwagenstandplaatsen

- In de periode 2020 tot 2022 is er een toename van 49 standplaatsen;
- Voornemen gemeenten: 1.028 nieuwe standplaatsen die tot het jaar 2030 toegevoegd zullen worden;
- 410 standplaatsen voor 2026, voor 361 standplaatsen is het termijn onbekend;
- 55% van de gemeente heeft een behoefteonderzoek gedaan (maar standplaats vinden of beschikbaar maken, laat wegens knelpunten vaak op zich wachten);
- 38% van de gemeente heeft specifiek beleid geformuleerd over woonwagenstandplaatsen;
- Gemeenten zonder woonwagenstandplaatsen hebben zelden beleid geformuleerd of onderzoek naar de behoefte gedaan;
- Sommige gemeente blijven uitsterfbeleid hanteren.

Knelpunten die gemeenten noemen bij het opstellen van woonwagenbeleid

- Onrendabele exploitatie van woonwagenstandplaatsen (corporaties);
 - Discrepantie tussen het beleidskader en de gemeentelijke mogelijkheden in huisvestingstaken;
 - Een gebrek aan locaties om standplaatsen te realiseren;
 - Lange (politieke) bestuurlijke processen voor aanpassen bestemmingsplan;
 - Gebrek aan personele capaciteit;
 - Onvoldoende financiële middelen;
 - Weerstand omwonenden.
-
- Meerderheid van de gemeenten wenst ondersteuning vanuit het Rijk/VNG.

VNG wegwijzer-gemeentelijk-woonwag-en-standplaatsenbeleid:

- Knelpunten mogen geen vrijbrief voor een gemeente zijn om de uitbreidingsopgave voor standplaatsen volledig naast zich neer te leggen.
- Een gemeente zal in haar woonwag-en-standplaatsenbeleid daarom een goede onderbouwing moeten geven van de beoogde uitbreidingsopgave voor de volgende jaren, waarom eventueel wordt afgeweken van het invullen van de totale geïnventariseerde behoefte en welke vervolgstappen worden gezet om (op termijn) alsnog invulling te geven aan de behoefte (realisatie op langere termijn, verkennen ruimtelijke mogelijkheden regiogemeenten, mogelijkheden externe financiële ondersteuning verkennen, etc.)

1. Op zoek naar alternatieven om de realisatie van woonwagenlocaties te versnellen ([Platform 31](#)):

- Optie 1: Maak gebruik van de Crisis- en herstelwet
 - De Crisis- en herstelwet geeft ruimte voor een tijdelijke ontheffing op de huidige bestemmingsplannen van circa tien jaar (en een mogelijke verlenging van vijf jaar). Ook is de procedure veel korter. Op enkele locaties in Nederland zetten gemeenten de Crisis- en herstelwet nu in om nieuwe woonwagenlocaties te realiseren.
- Optie 2: Verken de mogelijkheid van het inzetten van chalets of (prefab)woonwagenwoningen
 - Voor een deel van de doelgroep is het wonen op wielen voor het behoud van de woonwagencultuur geen vereiste meer. WWBN is er geen voorstander van.
- Optie 3: Ga in gesprek met woonwagenbewoners om het wonen in een woonwagen toekomstbestendig te maken
 - Bij doorvragen bleek dat de woonwagenbewoners best bereid zijn om mee te denken over alternatieve invullingen van de traditionele woonwagen, zolang hun cultuur en het wonen in familieverband gerespecteerd wordt.

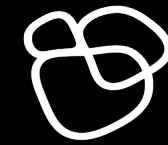

2. Op zoek naar alternatieven om de realisatie van woonwagenlocaties te versnellen (Platform 31):

- Optie 4: Zet tijdelijk in op tijdelijke woonvormen
 - Over het algemeen vond de groep het meer gewenst om in te zetten op permanente locaties. Desalniettemin kunnen tijdelijke woonvormen een eerste oplossing bieden op plekken waar het tekort echt nijpend is. Wel is het aan te raden om goed af te bakenen wat ‘tijdelijk’ is en perspectief te bieden op een permanente woonplek.
- Optie 5: Denk over de grenzen van de eigen gemeente
 - In veel gebieden – en zeker de meer landelijk gelegen gemeenten – speelt het ruimtevraagstuk minder. In overleg met Platform31 werd een poll op een Facebookpagina gezet met de vraag of woonwagenbewoners bereid zijn om als familie naar een locatie 10 of 20 kilometer verderop (of zelfs nog verder) te verhuizen als de overheid dat aanbiedt. De overgrote meerderheid van de meer dan honderd deelnemers aan de poll reageert daar positief op.
- Optie 6: Neem woonwagenlocaties (verplicht) mee in nieuwbouwplannen
 - Een uitgelezen kans is het (standaard) meenemen van een woonwagenlocatie bij de ontwikkeling van (grote) nieuwbouwplannen.

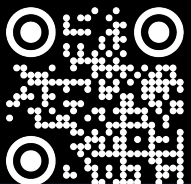
Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Data provincie Utrecht
Woonwagengstandplaatsenbeleid
2024 | Amersfoort

Provincie Utrecht

Tabel 2.1 Totaal aantal locaties per provincie*

	Aantal locaties
Drenthe	46
Flevoland	7
Friesland	24
Gelderland	176
Groningen	19
Limburg	188
Noord-Brabant	204
Noord-Holland	127
Overijssel	108
Utrecht	80
Zeeland	29
Zuid-Holland	134
Nederland	1.142

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

Provincie Utrecht

Eind 2022 zijn er ruim 9.364 woonwagendplaatsen in Nederland. Tabel 2.3 laat zien hoe deze zijn verdeeld over de provincies.

Tabel 2.3 Aantal standplaatsen per provincie*

	Aantal standplaatsen*
Drenthe	441
Flevoland	53
Friesland	210
Gelderland	1.211
Groningen	192
Limburg	1.148
Noord-Brabant	1.859
Noord-Holland	1.213
Overijssel	611
Utrecht	708
Zeeland	237
Zuid-Holland	1.481
Nederland	9.364

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

Provincie Utrecht

Tabel 2.7 Aantal locaties en gemiddeld aantal standplaatsen per provincie*

	Aantal locaties	Gemiddeld aantal standplaatsen per locatie
Drenthe	46	9,6
Flevoland	7	7,6
Friesland	24	8,8
Gelderland	176	6,9
Groningen	19	10,1
Limburg	188	6,1
Noord-Brabant	204	9,1
Noord-Holland	127	9,6
Overijssel	108	5,7
Utrecht	80	8,9
Zeeland	29	8,2
Zuid-Holland	134	11,1
Nederland	1.142	8,2

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

Tabel 2.8 Aantal standplaatsen per provincie, absoluut en t.o.v. de woningvoorraad*

	Aantal standplaatsen*	Omvang woningvoorraad (CBS, 2023)	Aantal standplaatsen per 1.000 woningen
Drenthe	441	228.180	1,9
Flevoland	53	181.381	0,3
Friesland	210	308.982	0,7
Gelderland	1.211	942.017	1,3
Groningen	192	290.886	0,7
Limburg	1.148	545.400	2,1
Noord-Brabant	1.859	1.179.968	1,6
Noord-Holland	1.213	1.394.666	0,9
Overijssel	611	523.583	1,2
Utrecht	708	608.999	1,2
Zeeland	237	190.850	1,2
Zuid-Holland	1.481	1.742.444	0,9
Nederland	9.364	8.137.356	1,2

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

Het is belangrijk te vermelden dat de verschillen tussen provincies groot zijn, maar dat een hoger of lager aandeel standplaatsen op de woningvoorraad niets zegt over de behoefte aan (meer) standplaatsen in een provincie.

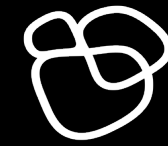

Provincie Utrecht

Aantal locaties en standplaatsen

Gemeentenaam	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagen locatie	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Amersfoort	12	142	.	.	142	Gemeente	2,0
Baarn	2	24	.	.	24	Gemeente	2,0
Bunnik	2	3	.	.	3	Gemeente	0,4
Bunschoten	1	5	.	.	5	Gemeente	0,6
De Bilt	2	12	.	.	12	Gemeente	0,6
De Ronde Venen	1	5	.	.	5	Gem./Kad.	0,3
Eemnes	1	1	.	.	1	Gemeente	0,2
Houten	2	.	6	.	6	Gemeente	0,3
IJsselstein	1	3	.	1	4	Gemeente	0,3
Leusden	Gemeente	.
Lopik	Gemeente	.
Montfoort	1	.	4	.	4	Gemeente	0,7
Nieuwegein	1	6	.	.	6	Gemeente	0,2
Oudewater	Gemeente	.
Renswoude	1	2	.	.	2	Gemeente	0,9
Rhemen	1	18	.	2	20	Gemeente	2,4
Soest	1	25	.	.	25	Gem./Kad.	1,2
Stichtse Vecht	3	10	.	.	10	Gemeente	0,3
Utrecht	34	137	.	2	139	Gemeente	0,8
Utrechtse Heuvelrug	1	5	.	.	5	Kadaster	0,2
Veenendaal	3	39	.	.	39	Gemeente	1,3
Vijfheerenlanden	5	26	.	1	27	Gemeente	1,1
Wijk bij Duurstede	1	3	.	.	3	Gemeente	0,3
Woerden	3	6	.	.	6	Gem./Kad.	0,3
Woudenberg	Gemeente	.
Zeist	1	156	64	.	220	Gemeente	7,3

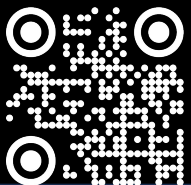
Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Woonwagendstandplaatsenbeleid
In gesprek
2024 | Provincie Utrecht

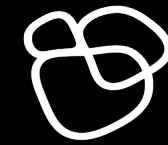

In gesprek met elkaar

- Heeft de gemeente duidelijk wat de behoefte is aan woonwagendstandplaatsen?
- Ervaart de gemeente knelpunten om te komen tot een woonwagendstandplaatsenbeleid die woonwagendbewoners een reëel uitzicht biedt op een woonwagendstandplaats?
- Heeft de gemeente een ondersteuningsbehoefte om te komen tot het woonwagendstandplaatsenbeleid? Zo ja, welke?

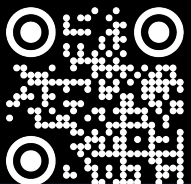
Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht

Woonwagendstandplaatsenbeleid
Relevante rapporten/ sites
2024 | Amersfoort

Rapporten en websites:

- Nationale Ombudsman 2017: [‘Woonwagewoner zoekt standplaats’](#)
- [Advies College voor de Rechten van de Mens](#)
- Beleidskader Ministerie BZK, 2018: [‘gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid’](#)
- VNG 2021: [‘Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid’](#)
- BZK/Companen 2023: [Herhaalmeting woonwagenstandplaatsen Nederland](#)
- [Kennis- en leerprogramma Lokaal woonwagenbeleid van Platform 31](#)

Discriminatie.nl

Provincie Utrecht

**Hartelijk dank!
Voor meer informatie
vragen?**

030 232 86 66

Samen voor *gelijke* behandeling
in de provincie Utrecht